

Ledarskribenter: Tobias Wikström (chef) 08-573 652 75. Eva-Lena Ahlqvist, Ronald Fagerfjäll, Torun Nilsson, Petter Olofsson, Bo Pettersson. E-post ledare@di.se

AVTAGANDE TAKT. Statsminister Fredrik Reinfeldt gick ut hårt med reformer under sin första mandatperiod. Den pågående mandatperioden kännetecknas mer av försiktighet och små ändringar på marginalen. På det långsiktiga pluskontot finns dock försöken att bilda opinion för ett längre arbetsliv. FOTO: BERTIL ENEVÄG ERICSON

Stora reformbeslut är inget för fegisar

Di Ledare fredag 7/12

Det är roligt men ovanligt att forskare talar i rubriker. Den ovanstående levererade statsvetaren Peter Santesson, när han presenterade boken "Reformpolitikens strategier" (Atlantis) på ett seminarium på Ratio tidigare i veckan. Det är slutrapporten i institutets forskningsprojekt om ekonomisk-politiska reformer i välfärdsstater: Hur kommer välfärdshöjande politisk förändring till stånd?

Med tanke på hur avgörande rätt reformer i rätt tid kan vara och hur svåra de är att genomföra, är det konstigt att det inte forskas mer på området. Krisen i vissa euroländer gör det extra aktuellt. Att Sverige har kommit att framstå som en förebild likaså. Svensk reformhistoria är lika värd att studera som den är farlig att slå sig till ro med.

Sverige har genomgått oerhörda förändringar de senaste 25 åren. Genomgripande reformer har gjorts av skattesystemet, pensionssystemet, budgetprocessen, Riksbanken, hantering av banker i kris... Listan kan göras mycket längre än så. Intressant är att det i efterhand råder en form av konsensus om reformernas principer; man måste till exempel vara för budgetbalans och självständig Riksbank för att göra anspråk på att regera.

Lika självklart var det inte när reformerna genomfördes. Peter Santesson har analyserat både vilka faktorer som gör det svårt att reformera och vilka

strategier som makthavarna använde för att få igenom några av de stora kontroversiella reformerna.

Svårigheterna är många: Människor skräms mer av förluster än de lockas av vinster – status quo har alltid starka förespråkare, även bland politiker. Väljärden skapar dessutom sina egna starka intressegrupper, till exempel pensionärsorganisationer. Det större allmänintresset är inte alls lika väl företrätt.

Det är också mycket lättare att visa vilka som förlorar på en förändring än att övertyga om de stora samhällsekonomiska vinster som kan göra det bättre för alla. Debatten om ränteavdragen är ett aktuellt exempel.

Ändå har avsevärt mer omvälvande reformer genomförts i Sverige de senaste 25 åren, inte minst skattereformen som drastiskt sänkte värdet på ränteavdragen och radikalt ändrade villkoren både för företag och privatpersoner, pensionsreformen som gjorde upp med Socialdemokraternas heligaste ko, ATP-systemet, och 1990-talets omfattande blocköverskridande krispolitik. Hur kunde det ske?

Peter Santesson konstaterar att det handlar om maktutövning och ser tre metoder: förhandling, övertalning och tvång. Alla sätt har sina nackdelar. Ofta blir det en kombination. Så var det till exempel i skattereformen, där han har fått tillgång till protokoll och bandinspelningar från Socialdemokraterna. Ett skäl till att det trots allt blev en reform var att partiledningen upplevde ett tvång: skattesystemets legitimitet

"Människor skräms mer av förluster än de lockas av vinster – status quo har alltid starka förespråkare, även bland politiker."

var så svag att status quo var farligare. Det fanns också ett tidstväg: en förändring måste ske före valet 1991, så att väljarna hann uppleva fördelarna och inte bara se nackdelarna.

Det fanns alltså ett partiintresse, vilket Peter Santesson bedömer som nödvändigt. Det fanns också när Socialdemokraterna bestämde sig för att hjälpa den borgerliga regeringen med krisåtgärder 1992. De bedömde vad som skulle vara fördelaktigast när de själva återtog makten.

Man kan tillägga att ledande socialdemokrater också ansträngde sig för att övertyga om att deras eget gamla skattesystem var ruttet och perverst.

"Man måste ha en stark problembild för att klara förändringar", sa socialförsäkringsminister Ulf Kristersson på seminariet.

Att påverka opinionen till ett värderingsskifte tar tid, men är bästa sättet att grundlägga reformer. Alltför ofta brister just det.

EVA-LENA AHLQVIST

eva-lena.ahlqvist@di.se

08-573 650 00

Riskkapital måste få nya regler

Di Rakt på sak

I går kom den första domen i frågan om skatten på riskkapitalfondernas vinstdelning, "carried interest". Den väcker flera frågor.

Nordic Capitals rådgivningsbolag NC Advisory AB förlorade i Förvaltningsrätten i Stockholm och påförs ytterligare inkomst av näringsverksamhet med nära 1,2 miljarder kronor för taxeringsåren 2007 och 2008. Underlaget för arbetsgivaravgifter höjs lika mycket och skattetillägg tas ut. Att domen överklagas stod klart direkt. Sedan återstår målen om upptaxering av de anställda.

När lagen är otydlig, som i frågan om hur vinstdelningen ska beskattas, är det domstol som ska avgöra rättsläget. Men nog är det märkligt att ett mål som är så juridiskt knivigt och även har så stora konsekvenser för investeringsklimatet ska avgöras av en domstol bestående av en juristdomare och fyra lekmän. Nordic Capital begärde två juristdomare, vilket är möjligt, men fick avslag av rådmann Birgitta Læstander som dömde i målet.

"Nog är det märkligt att ett så juridiskt knivigt mål ska avgöras av en juristdomare och fyra lekmän."

Det är också märkligt att domstolen inte alls berör frågan om ett bolag kan bli beskattat för inkomster som det aldrig har haft rätt till. Enligt advokat Sven-Åke Bergkvist är det huvudfrågan i det här målet.

Det var hösten 2010 som Skatteverket började ändra riskkapitalbolagens taxeringar. Efter revisioner bedömde verket att vinstdelningen skulle beskattas om arbetsinkomst och inte som kapitalinkomst, tvärt emot vad de berörda hade utgått ifrån alla år som verksamheten har pågått. Och även i motsats till vad som är vanligt i andra länder.

I fjol kom regeringen med ett lagförslag som innebar högre skatt än vad de har betalat hittills men avsevärt lägre än vad Skatteverket krävde. Motstånd från vitt skilda håll gjorde dock att regeringen lade sitt förslag i frysboxen. Någon klagorande ny lag från årsskiftet blev det inte.

Behovet har inte blivit mindre genom den här domen. I bästa fall kan målet avgöras i kammarrätt 2013 och i högsta instans kanske 2015.

Det skulle vara ytterst märkligt om regering och riksdag vill låta dem som bidrar med en betydande del av svenskt investeringskapital sväva i dyrbar ovisshet så länge.

EVA-LENA AHLQVIST

Dagens industri

Chefredaktör och ansvarig utgivare:
Peter Fellman

REDAKTIONEN
Telefon 08-573 650 00
Fax 08-573 652 20
E-post red@di.se
Postadress 113 90
Stockholm
Adress: Torsgatan 21

Redaktionschef och stf ansvarig utgivare:
Lotta Edling

Redaktionschef:
Fredrik Björnsson

Nyhetschef, inrikes:
08-573 650 31

Göteborgsredaktionen:
Västra Hamngatan 9,
411 17 Göteborg,
Tel: 031-701 51 50.
E-post:
gerhard.larsson@di.se

Malmöredaktionen:
Stora Nygatan 24
211 37 Malmö,
Tel: 040-791 45
E-post: lars.tulin@di.se

Textarkiv: All redaktionell text lagras elektroniskt. Externa skribenter måste meddela eventuellt förbehåll mot elektronisk lagring. I princip publiceras ej artiklar med sådant förbehåll.

Sökning av lagrad text:
di.se

Utgivare:
Dagens industri AB

Tryck: BOLD/DNEX, Tryckeri AB, Akalla. V-TAB, Landvetter. MittMediaPrint, Örnsköldsvik 2012.

ISSN: 0346-640X

Vd: Henrik Stangel
ANNONSER
Chef annons:
Erik Lennmark

Bokning och prisfrågor:
(textsidan)
Telefon: 08-573 650 00
Fax: 08-573 652 20
E-post: annons@di.se
Postadress:
113 90 Stockholm

Jobb & Karriär, Företagsinformation, Rapporter, meddelanden och emissioner:
Annonssäljarna
Telefon: 08-21 28 50
E-post:
di@annonssaljarna.se

Övriga rubriker:
Newsfactory
Telefon: 08-505 738 05
E-post:
di@newsfactory.se

UPPLAGA
Chef upplaga:
Cecilia Göthlin
KUNDTJÄNST /SUPPORT
E-post: pren@di.se
Telefon: 08-573 651 00
Fax: 08-34 78 24

Öppettider:
mån-fre 6-18, lör 7-12.

Prenumerationspriser:
di.se/tidningen

Bankgiro: 575-8222
Plusgiro: 94 71 01-2

UPPLAGA:
TS Helår 2011: 103 100

LÄSARE:
Orvesto konsument
T2 2012: 369 000

di.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare:
Peter Fellman.

Chef för di.se:
Klas Granström
E-post: dise@di.se

LÄSARE PÅ NÄTET:
819 963
(v 46, Nielsen Online)